

Særdeleshed er jo nu saa stor, at en saadan Bog maa siges at være absolut paakrævet — og nu er den kommet. Lektor, Frk. Sophie Petersen, som vel er en af vort Lands videst berejste Damer, har et Par Somre helliget sig Grønland og er, som de fleste andre, der rejser derop, blevet fanget af Landet, og her har vi Resultatet i Form af en velskreven, indholdsrig Bog, rigt illustreret med gode Billeder, som giver et godt Billede af Natur og Folk deroppe.

Foruden at skulle give almindelige Mennesker et Billede af vor fjærne Koloni, skal Bogen ogsaa tjene som Hjælpemiddel ved Undervisningen, bl. a. i Gymnasiet, og dette sidste præger den ret stærkt. Den falder i to Dele: Først en Række livligt skrevne Skildringer, delvis baserede paa Selvoplevelse: Paa Vej til Grønland, I Kolonien, Paa Fangstrejse, Paa Haabets Ø, Paa Rejse langs Kysten og ind i Landet, Mellem Nordboruiner, Lidt om Grønlands Kirke og Skole, Den unge Grønlander, Grønlandsk Journalistik og Litteratur, Gennem de beboede Dele af Grønland; dette Afsnit ender med en Skildring af Hans Egede-Festlighederne i Godthaab 1921. Denne Del af Bogen læser man med Glæde, og man faar her virkelig noget at vide om Grønland.

Bogens anden Del er nærmest en kortfattet geografisk Lærebog om Grønland og tænkes benyttet ved Undervisningen.

Skulde der indvendes noget mod Bogen, kunde man maaske nævne, at den giver et noget ensidigt Billede af Livet, idet næsten kun dettes Sommerside er skildret, medens det karakteristiske nordgrønlandske Vinterliv med dets Slæderejser kun har faaet en stedmoderlig Behandling; men det er jo antagelig fordi Forfatterinden ikke selv kender dette, men kun har besøgt Grønland i Sommertiden.

Therkel Mathiassen.

Emm. de Martonne: *Traité de Géographie Physique*. 4. Udg. Librairie Armand Colin. Paris 1925-27.

I. *Notions générales, Climat, Hydrographie*, (17×26 cm., XIV+496 Sider, 193 Fig. i Teksten, 12 Bill. udenfor Teksten, 2 Kort).

II. *Le Relief du Sol*. (17×26 cm., 562 Sider, 207 Fig. i Teksten, 93 Billeder udenfor Teksten).

III. *Biogéographie* (i Samarbejde med Aug. Chevalier og L. Cuénot), (17×26 cm., 464 Sider, 94 Fig. i Teksten og 24 Billeder udenfor Teksten).

Pris uindb. 200 frcs., indb. 305 frcs.

1. Udgave af ovenstaaende Værk udkom i 1909. Siden da er det gaaet sin Sejrs gang udover Jorden. 1913 fulgte 2. Udg., 1920 3. Udg., og nu foreligger 4. Udgave, som er saa stærkt forøget, at Værket er blevet delt i 3 Bind.

Uden Overdrivelse tør man vel nok sige, at Emm. de Martonnes „*Traité*“ er den bedste Haandbog, som hidtil er fremkommet indenfor den fysiske Geografi. Skrevet, som den er af en fremragende Videnskabsmand og udmærket Pædagog i et klart, smukt og let læseligt Sprog, kan den anbefales til alle, der interesserer sig for den geografiske Videnskab — i Særdeleshed til Lærere i Geografi. Universitetet efter Universitet har indført den som Lærebog i Stedet for de tidligere anvendte tyske „*Lehrbücher*“ og „*Grundzüge*“, der vel nok udmærkede sig ved Grundighed, men manglede det franske Værks Klarhed og Oversigt.

Mindst forandret er 1. Binds 1. Del: *Notions générales*. Professor Martonne begynder med at give en Oversigt over Geografiens Historie og Udvikling fra Oldtiden til Nutiden for at besvare Spørgsmaalet: „Hvad er Geografi?“ Og dette Indledningskapitel ender med en præcis Definition af Geografiens Genstand og Metode. De følgende Kapitler i dette Afsnit behandler den astronomiske og matematiske Geografi — herunder Kartografien med Angivelse af, hvilke Projektioner man i forskellige Tilfælde bør foretrække.

Klimatologien og Hydrografien (1. Binds 2. og 3. Del) er derimod stærkt forøget. I Klimatologien (1. Udg. ca. 150 Sider, 4. Udg. ca. 225 Sider) er selvfølgelig optaget de sidste Aars nyere Teorier: der gøres saaledes udførligt Rede for Bjerknes' geniale Polarfrontteori. Iøvrigt gives der — efter en Beskrivelse af de meteorologiske Elementer — en indgaaende Fremstilling af de regionale Klimatyper, der i denne Udgave har faaet mere almindelige Benævnelser i Stedet for — eller rettere ved Siden af — de tidligere Lokalnavne: saaledes tempereret oceanisk Klima i St. f. bretonisk Klima og tempereret kontinentalt Klima ved Siden af polsk Klima (type polonais). Afsnittet om Hydrografien er dobbelt saa stort som i 1. Udgave og tager ligeledes Hensyn til det vigtigste nye siden sidste Udgave.

Det centrale i Martonnes Haandbog har altid været Geomorfologien, der i den nye Udgave har faaet et Bind for sig — Værkets 2. (*Le Relief du Sol*). 1. Udgaves 340 Sider er her blevet til 562 Sider, og selv om Planen fra tidligere Udgaver er bibeholdt, er det dog næsten helt omskrevet. Forstaaelsen af Teksten lettes ved den rige Anvendelse af instruktive Figurer og Diagrammer, topografiske Kort og smukke Blokdiagrammer samt glimrende Reproduktioner af typiske Fotografier. Af de sidste er mange taget fra Flyvemaskine og Luftskib og viser, hvilket ypperligt Illustrationsmateriale man her efterhaanden kan faa.

Biogeografien (3. Bind) er paa en Maade et helt nyt Arbejde. Prof. Martonne har selv skrevet Indledningskapitlet, medens det plantegeo-

grafiske Afsnit er udarbejdet af Direktør Aug. Chevalier (Laboratoire d'Agronomie coloniale de l'École des Hautes Études) og det zoogeografiske af Professor i Zoologi ved Universitetet i Nancy, Dr. L. Cuénot. Dette har absolut været en Vinding for denne Del af Værket, der er blevet næsten 3 Gange saa stort.

I 1. Kapitel behandles Biogeografiens Grundbegreber, og derefter følger en smuk og klar Fremstilling af de klimatiske, topografiske og pedologiske Forhold, som har Betydning for Plantevæksten, saavel som Menneskets Indflydelse paa Vegetationen. I det hele maa det fremhæves, at „*Traité de Géographie physique*“ er den mest antropogeografiske Fysiogeografi, som eksisterer. De fysiogeografiske Faktorer — Klima, Terræn, Planterfund, Havstrømme etc. bringes stadig i Relation til Anthropogeografien. Det er det samme Forhold, som karakteriserer Martonne som Universitetslærer (jfr. min Artikel om Geografien i Frankrig i *Geografisk Tidsskrift* 1926). Det plantegeografiske Afsnit er som de øvrige ført *up to date* — det kan jo saaledes kun glæde en dansk Læser, at der ogsaa gøres Rede for C. Raunkjær's „*Planterigets Livsformer og deres Betydning for Geografien*“. — De sidste 3 Kapitler behandler Vandets og Landets Dyreverden samt Fastlandets zoogeografiske Regioner. —

Hvad der yderligere giver „*Géographie physique*“ Værdi, er de udførlige Litteraturangivelser, som slutter hvert Kapitel, og det maa fremhæves, at det ikke blot er den franske Litteratur, som anføres, men ogsaa de betydeligste Publikationer paa Engelsk, Tysk og Italiensk.

For dem, der maaske synes, at „*Traité de Géographie physique*“ er for stor, kan det anføres, at Prof. Martonne i 1922 har udsendt en forkortet Udgave af sin Bog, nemlig „*Abrégé de Géographie physique*“, der ved sin mere populære Form henvender sig til et større Publikum. Den udmærker sig ved samme Klarhed som Haandbogen og er skrevet i et elegant, letforstaaeligt Sprog.

Einar Storgaard.

Géographie Universelle, udgivet under Direktion af P. Vidal de la Blache (†) og Lucien Gallois, Professor ved Sorbonne. Librairie Armand Colin. Paris 1927 og 1928.

15. Bind (i 2 Bind): Amérique du Sud af Pierre Denis (20×29 cm, 480 Sider 89 Kort og Figurer i Teksten, 457 Fotografier paa 82 Tavler og 2 farvetrykte Kort (Terræn- og Plantekort).

14. Bind: Mexique et Amérique centrale af Max Sorre, Professor ved Universitetet i Lille, (20×29 cm, 234 Sider, 48 Kort og Figurer i Teksten, 93 Fotografier paa 48 Tavler og 1 farvetrykt Kort (Terrænkort med politiske Grænser).

Med en Regelmæssighed, der minder om Udsendelsen af Reclus' store Værk, udkommer dettes Afløser: *Géographie Universelle*. De to